

ПОТЕНЦІАЛ АУДИТОРСЬКИХ ФІРМ ЯК ОСНОВА ВІЯВЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ

POTENTIAL OF AUDITING FIRMS AS A BASIS FOR DETECTING ECONOMIC CRIMES

УДК 351

Грицишен Д.О.

д. екон. наук, проф.,
професор кафедри економічної
безпеки, публічного управління
та адміністрування
Державний університет
«Житомирська політехніка»

Прокопенко Ж.В.

к. екон. наук,
доцент кафедри економічної безпеки,
публічного управління
та адміністрування
Державний університет
«Житомирська політехніка»

Савіцький В.В.

аспірант кафедри обліку і аудиту
Державний університет
«Житомирська політехніка»

Опанасюк А.А.

здобувач кафедри інформаційних
систем в управлінні та обліку
Державний університет
«Житомирська політехніка»

У статті проаналізовано питання розвитку організаційно-методичних положень економічного аналізу фінансового потенціалу аудиторських фірм з врахуванням специфіки їх діяльності як суб'єкту незалежного фінансового контролю та суб'єкту господарської діяльності. Розроблено модель економічної діяльності аудиторської фірми як об'єкта економічного аналізу та виявлення економічних злочинів. Обґрунтовано характеристики економічної діяльності аудиторських фірм як об'єкта економічного аналізу. Ці характеристики охоплюють такі питання: формування ресурсів для здійснення аудиторської діяльності; ефективність використання ресурсів в контексті управління економічним потенціалом аудиторської фірми; залежність ефективності господарської діяльності аудиторської фірми від замовника та капіталу репутації; процес здійснення аудиту та супутніх послуг, що надаються аудиторською фірмою, а також результати діяльності аудиторської фірми. Проведене дослідження дозволило обґрунтувати сучасний стан розвитку суб'єктів аудиторської діяльності та уточнити особливості економічної діяльності аудиторських фірм. Встановлено, що кількість суб'єктів аудиторської діяльності різко зменшується, і на цьому етапі розвитку аудиторського бізнесу спостерігається тенденція до консолідації аудиторських фірм. Ця тенденція обґрунтована нами з позиції збільшення вимог до аудиторських фірм та необхідності залучення більшої кількості економічних ресурсів. Розроблено модель економічної діяльності аудиторської компанії, що забезпечує ідентифікацію ключових об'єктів економічної діяльності з точки зору економічного аналізу.

Ключові слова: економічний злочин, аудит, аудиторська фірма, аудиторські послуги, потенціал.

The article analyzes the development of organizational and methodological provisions of economic analysis of the financial potential of audit firms, taking into account the specifics of their activities as a subject of independent financial control and a business entity. A model of economic activity of an audit firm as an object of economic analysis and detection of economic crimes has been developed. The characteristics of economic activity of audit firms as an object of economic analysis are substantiated. These characteristics cover the following issues: formation of resources for auditing; resource efficiency in the context of managing the economic potential of the audit firm; dependence of efficiency of economic activity of audit firm on the customer and capital of reputation; the process of auditing and related services provided by the audit firm, as well as the results of the audit firm. The study allowed to substantiate the current state of development of audit entities and to clarify the features of the economic activity of audit firms. It is established that the number of audit entities is declining sharply, and at this stage of development of the audit business there is a tendency to consolidate audit firms. This trend is justified by us from the standpoint of increasing requirements for audit firms and the need to attract more economic resources. A model of economic activity of an audit company has been developed, which provides identification of key objects of economic activity from the point of view of economic analysis.

Key words: economic crime, audit, audit firm, audit services, potential.

Актуальність дослідження. Оцінка фінансового потенціалу аудиторських фірм є основою його формування інформації про безперервність їх функціонування. Зважаючи на суспільне значення аудиторських фірм в першу чергу як суб'єкту незалежного фінансового контролю, а в другу як суб'єкта господарювання, інформація фінансовий потенціал знаходить на перетині інтересів багатьох учасників соціально-економічних відносин. «Оцінка фінансового потенціалу підприємства надасть певну інформацію про його: структуру ресурсного складу; оцінку сукупності фінансових ресурсів і здібностей відносно до конкурентного оточення та створення стійкої конкурентної переваги; визначення ресурсних дефіцитів та необхідного обсягу інвестиційних потоків для вдосконалення та підсилення ресурсної бази; визначення ресурсного надлишку, який необхідно

усунути; виявлення ключових компетенцій; визначення розриву в ресурсах і компетенціях; оцінку ринкової вартості бізнесу та спроможності підприємства до її максимізації; визначення стратегії створення детермінант ринкового успіху» [6]. Зазначене актуалізує питання розвитку організаційно-методичних положень економічного аналізу фінансового потенціалу аудиторських фірм з врахуванням специфіки їх діяльності як суб'єкту незалежного фінансового контролю та суб'єкту господарської діяльності.

Аналіз останніх досліджень. Розвиток економічного аналізу фінансового потенціалу підприємств різних галузей національної економіки досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені: В. Г. Андрійчук, О.В. Ареф'єва, І. Ансоф, Т.В. Барановська, І.А. Бланк, Н.Г. Виговська, О.М. Галенко, П.І. Гайдуцький, Р. Грант, Д.О. Грицишен, М.Я. Дем'яненко,

О.М. Дзюбенко, В. Єфремов, В.В. Євдокимов, О.А. Зоріна, Б. Карлофф, Д. Колліс, Т.М. Ковальчук, І.Д. Лазаришина, Є.В. Мних, М.Й. Малік, О.В. Олійник, Л.О. Примостка, І.М. Парасій-Вергуненко, А.Ю. Полчанов, О.М. Петрук, Б. Райан. П.Т. Саблук, М.П. Сахацький, В.К. Савчук, І.В. Саух, Н.М. Сіренко, П.А. Стецюк, О.С. Федоніна, П.О. Фоміна, Л.М. Худолій, І.І. Червена, О.В. Шобаніна та інші.

Виклад основного матеріалу. Важливість фінансового потенціалу з позиції безперервності функціонування аудиторської фірми полягає в тому, що даний об'єкт економічного аналізу та управління в цілому дає відповіді на сукупність наступних питань: склад та ефективність використання фінансових ресурсів, джерела формування фінансових ресурсів, можливості для розвитку аудиторської фірми та ефективність функціонування фірми в загалом. Зважаючи на це інформація про фінансовий потенціал аудиторської фірми, дозволяє зробити висновки про:

- рівень фінансової безпеки аудиторської фірми. Так, методологія економічного аналізу фінансового потенціалу підприємства дозволяє оцінити рівень забезпечення фінансовими ресурсами як основи функціонування підприємства так і джерела їх утворення з позиції плати за наявні фінансові ресурси;

- забезпечення безперервності діяльності аудиторської фірми. Більшість аудиторських фірм є прибутковими, а тому інвестиційно-привабливими, а це в свою чергу спонукає до інтересу потенційних інвесторів, які приймають рішення виходячи із оцінки безперервності діяльності.

Зазначенні позиції вивчення фінансового потенціалу аудиторської фірми є важливими з позиції її функціонування як суб'єкту незалежного фінансового контролю. Так виконання усіх суспільних функцій, що поставлені перед аудиторською фірмою можливі за відповідного рівня її фінансового потенціалу. Зокрема фінансовий потенціал аудиторської фірми впливає на такі складові функціонування суб'єкту незалежного фінансового контролю:

- якість аудиторської послуги. Фінансовий потенціал визначає властивості підприємства в частині ефективності використання ресурсів для реалізації аудиторської послуги. Порядок використання ресурсів в тому числі фінансових прямо впливає на якість послуги;

- незалежність. Фінансовий потенціал аудиторської фірми має бути на такому рівні, щоб в повній мірі забезпечити принцип незалежності аудиторської фірми та власне аудиту фінан-

сової звітності. Забезпечення незалежності є важливим із позиції виконання положень нормативно-правових актів з регулювання аудиту в Україні так із позиції висловлення неупередженої думки під час реалізації аудиторської послуги. Так, аудиторська фірма має володіти відповідними ресурсами для забезпечення незалежності, а також резервами для забезпечення свого функціонування за умови втрати існуючих клієнтів або потенційних;

- ресурсне забезпечення методології аудиту. Якісний аудит фінансової звітності вимагає залучення відповідних ресурсів, зокрема трудових та фінансових ресурсів. Наприклад клієнтами аудиторської фірми можуть бути підприємства, які знаходяться в іншому регіоні, а отже збільшуються витрати на відрядження, проживання та транспорт для аудиторської групи;

- уникнення конфлікту інтересів. З метою уникнення конфлікту інтересів без наслідків для аудиторської фірми, необхідним є відповідний рівень фінансового потенціалу. Так, фінансовий потенціал має забезпечити безперебійне функціонування аудиторської фірми та реалізацію аудиторських послуг в повному обсязі без втрати якості, за умови витрати доходів від відмови від існуючих або потенційних клієнтів. Це в першу чергу стосується збереження відповідного рівня ліквідності для забезпечення поточних витрат;

- можливість виконання нормативно-правових вимог щодо якісного складу персоналу. Формування кадрового потенціалу та його утримання вимагає від аудиторської фірми вагомих витрат та їх постійного фінансування. Тобто, ліквідність аудиторської фірми повинна бути на високому рівні щоб швидко та в повному обсязі фінансувати персонал та їх роботу в ході аудиту фінансової звітності.

Вивчаючи наукову літературу з питань оцінки фінансового стану, фінансового потенціалу та фінансової безпеки нами визначені наступні аналітичні показники, які дозволяють оцінити різні аспекти фінансового потенціалу аудиторської фірми (табл. 1).

У цілому інформація про фінансовий потенціал аудиторської фірми, дозволяє оцінити:

- по-перше, властивості аудиторської фірми до стабільного розвитку за певного стану ресурсів та джерел їх залучення;

- по-друге, властивість аудиторської фірми до ефективного використання ресурсів як основи активності на ринку аудиторських послуг;

- по-третє, властивість аудиторської фірми швидко перетворити активи на грошові кошти за певних економічних умов;

Складові оцінки фінансового потенціалу аудиторської фірми

Група показників	Показники
Властивості аудиторської фірми до стабільного розвитку за певного стану ресурсів та джерел їх залучення	
Фінансова стійкість	власні обігові кошти
	коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами
	маневреність робочого капіталу
	маневреність власних обігових коштів
	коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів
	коефіцієнт покриття запасів
	коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)
Властивість аудиторської фірми до ефективного використання ресурсів як основи активності на ринку аудиторських послуг	
Ділова активність	оборотність активів
	коефіцієнт оборотності обігових коштів
	період одного обороту обігових коштів
	коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості
	період погашення дебіторської заборгованості
	період погашення кредиторської заборгованості
	коефіцієнт оборотності власного капіталу
	період фінансового циклу
Властивість аудиторської фірми швидко перетворити активи на грошові кошти за певних економічних умов	
Ліквідність	коефіцієнт поточної ліквідності
	коефіцієнт швидкої ліквідності
	коефіцієнт абсолютної ліквідності
Властивості аудиторської фірми ефективно використовувати наявні ресурси для отримання прибутку	
Рентабельність	рентабельність активів
	рентабельність власного капіталу
	період окупності капіталу
	рентабельність реалізованих аудиторських послуг
	стійкість економічного зростання

– по-четверте, властивості аудиторської фірми ефективно використовувати наявні ресурси для отримання прибутку.

Зазначенні показники були застосовані до діяльності наступних аудиторських фірм: ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкрейніанСервісезКомпані», ПрАТ «КПМГ АУДИТ», ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик», ПрАТ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ УКРАУДИТ», ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу».

Одним з головних показників щоденної операційної діяльності підприємства є власні обігові кошти, оскільки він показує яка сума власних оборотних коштів доступна для безперебійного функціонування кожного суб'єкта господарювання. За даними фінансової звітності на ПАТ ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкрейніанСервісезКомпані», ПрАТ

«Аудиторська фірма «Аналітик», ПрАТ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ УКРАУДИТ» та ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу» бачимо, що показник власних обігових коштів має позитивне значення протягом 2015-17 рр., а саме значення показника на ПАТ ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкрейніанСервісезКомпані» у 2017 році становить 154921 тис.грн, що на 1,65% менше ніж у 2016 році, на ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик» показник зменшився на 147 тис.грн, що у відсотковому вираженні менше на 45,51% порівняно з попереднім роком, на ПрАТ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ УКРАУДИТ» показнику 2017 році зменшився на 25 тис.грн., або ж менше на 9,96%, на ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу» показник збільшився на 3825 тис.грн., що на 15,89% більше ніж у 2016 році. На ПрАТ «КПМГ АУДИТ» на початок досліджуваного періоду зафіксо-

вано від'ємне значення показника власних обігових коштів, це свідчить про те, що на підприємстві є недостатньо коштів для забезпечення ефективної діяльності за рахунок стабільних фінансових ресурсів., але на кінець досліджуваного періоду показник змінив значення на позитивне та становить 10130 тис.грн.

Щодо показника коефіцієнту забезпечення оборотних активів власними коштами протягом всього періоду, що досліджується спостерігається тенденція до зменшення, адже на ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкрейніанСервісєзКомпані» у 2017 році показник знизився та склав 0,53, що у відсотковому вираженні на 10,54% менше ніж у 2016 році, на ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу» на кінець досліджуваного періоду показник становить 0,71, що у відсотковому вираженні менше на 27,10% порівняно з 2016 роком. На ПрАТ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ УКРАУДИТ» та ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик» хоча значення показника у 2017 році є дещо більше ніж у вищевказаних підприємствах, яке становить 0,87 та 0,85, але порівняно з попереднім роком воно зменшилося на 12,39% та 3,72%. Негативно можна оцінити динаміку зміни коефіцієнта забезпечення оборотних активів власними коштами на ПрАТ «КПМГ АУДИТ», оскільки на кінець 2017р. спостерігається зменшення коефіцієнта забезпечення оборотних активів власними коштами та яке складає 0,14, що на 45,81% менше ніж у попередньому році, це свідчить про те, що на даному підприємстві існує нестача власних коштів для забезпечення оборотних коштів для безперебійного функціонування підприємства.

Аналіз показника коефіцієнту фінансової незалежності демонструє здатність підприємства профінансувати частину своїх власних активів за рахунок фінансових ресурсів ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик», ПрАТ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ УКРАУДИТ» та ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу» на кінець 2017 р. рівень фінансової стійкості є значно високим, значення коефіцієнта коливається 77-97%, він перевищує норматив та свідчить, що підприємства на повністю фінансуються за рахунок власного капіталу та не мають потреби у залученні додаткових коштів. На двох інших підприємствах показник протягом досліджуваного період є прийнятним та дещо більше нормативного, на ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкрейніанСервісєзКомпані» показник на кінець 2017 року становить 0,56, тобто підприємство здатне 56% своїх активів профінансувати за рахунок власних коштів, на ПрАТ «КПМГ АУДИТ» має дещо низький показник лише 0,28, що свідчить про потребу вкладення власних додаткових коштів або ж збільшення

обсягів продажу для підвищення показника коефіцієнта фінансової незалежності.

Аналіз розрахунків коефіцієнта оборотності активів підприємств вказує, що найбільша сума виручки, яка припадає на одну гривню активів спостерігається серед досліджених підприємств на ПрАТ «КПМГ АУДИТ» – одна гривня, вкладена в активи, приносить 1,83 грн. виручки (чистого доходу) та спостерігається поступове зростання даного показника протягом 2015-17 рр., на ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкрейніанСервісєзКомпані» одна гривня, вкладена в активи, приносить 1,05 грн. виручки (чистого доходу), на ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу» одна гривня, вкладена в активи, приносить 0,63 грн. виручки (чистого доходу), на ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик» одна гривня, вкладена в активи, приносить 0,09 грн. виручки (чистого доходу).

Аналіз ефективності використання обігових коштів засвідчив, що найнижчий рівень зафіксовано на ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу» та, відповідно, найбільшу тривалість одного обороту обігових коштів. Так, обігові кошти ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу» протягом 2017 року здійснили лише 0,77 оборотів, тривалість одного обороту склала 465 днів (464,62). Незначно краща ситуація на ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкрейніанСервісєзКомпані», тривалість обороту обігових коштів якого 323дні, відповідно кількість обертів 1,12. Найвищі показники оборотності обігових коштів зафіксовано на ПрАТ «КПМГ АУДИТ» та ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик» та становлять 2,25 та 2,32 оберти відповідно, тривалість одного обороту на даних підприємствах складає 160 днів (159,79) та 155 дні(155,22).

Аналіз показника погашення дебіторської заборгованості свідчить про зменшення показника на трьох досліджуваних підприємствах, а саме на ПрАТ «КПМГ АУДИТ» у 2017 р. показник становить 36,23 дні, що у відсотковому вираженні становить 7,61% менше порівняно з 2016 р., на ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик» показник дорівнює 78,97 днів, або ж на 37,81% менше, на ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу» значення склало 433,57 днів, що у відсотковому вираженні становить на 14,61% менше ніж у попередньому році. Збільшення показника на кінець 2017 р. зафіксовано на ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкрейніанСервісєзКомпані», яке становить 68,17 днів, що більше на 131,86% порівняно з 2016 роком, дані на ПрАТ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ УКРАУДИТ» за досліджуваний період відсутні.

Значення показника погашення кредиторської заборгованості на досліджуваних підприємствах протягом 2015-17 рр. знахо-

тись в межах норми (30 днів), адже на ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкреїніанСервісєзКомпані» показник коливається в межах 0,55-6,8 днів, на ПрАТ «КПМГ АУДИТ» показник в межах 11,73-29,87 днів, на ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик» в межах 16,47-30,97 днів. На ПрАТ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ УКРАУДИТ» та ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу» дані за досліджуваний період відсутні.

Незважаючи на те, що позитивна тенденція щодо скорочення фінансового циклу в 2017 р. спостерігалась тільки у ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик» та ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу», відсутність нульових значень свідчить про відсутність критичних проблем з ліквідністю. Певні проблеми з ліквідністю мають ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкреїніанСервісєзКомпані», та ПрАТ «КПМГ АУДИТ», оскільки їх значення протягом досліджуваного періоду зменшуються, що свідчить про те, що дані компанії залучають значні суми кредиторської заборгованості, наслідком чого в майбутньому можуть мати негативні довгострокові наслідки.

За результатами проведених розрахунків показників ліквідності підприємств, можна зробити наступні висновки: в цілому на п'яти з досліджуваних підприємств: ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкреїніанСервісєзКомпані», ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик», ПрАТ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ УКРАУДИТ», ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу», ПрАТ «КПМГ АУДИТ» спостерігаються достатньо високі значення коефіцієнту поточної ліквідності (покриття). На ПрАТ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ УКРАУДИТ» показники є значно вище нормативного (1,00-3,00) та на кінець 2017 року становить 259,00, на ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкреїніанСервісєзКомпані» показник складає на кінець досліджуваного періоду 2,13, на ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик» показник становить 6,87 на двох інших підприємствах коефіцієнт покриття дорівнює 1,16 та 3,45 відповідно. Дана тенденція свідчить про те, що підприємства володіють великим обсягом вільних ресурсів для погашення всіх своїх поточних зобов'язань.

Величина коефіцієнту абсолютної ліквідності для більшості досліджуваних підприємств є прийнятною, тобто підприємства мають здатність погашати свої зобов'язання вчасно, за рахунок наявних грошових коштів та їх еквівалентів. Досить високе значення абсолютної ліквідності спостерігається на ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкреїніанСервісєзКомпані» на кожну гривню поточних зобов'язань приходиться 1,19 грн. абсолютно ліквідних активів на кінець 2017 року, на ПрАТ «КПМГ АУДИТ» показник дорівнює 0,12, на ПрАТ Аудиторська

фірма «Де Візу» показник складає 0,16, на двох інших підприємствах на ПрАТ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ УКРАУДИТ» та ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик» значення показника на кінець 2017 року знизилася та дорівнює 0,00.

Узагальнюючим для аналізу економічної ефективності діяльності підприємств є аналіз показників рентабельності, оскільки саме їх оцінка дозволяє оцінити ефективність використання вкладених ресурсів. Найбільший рівень рентабельності активів в 2017 р. спостерігається на ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик», на одну гривню вкладену в капітал (активи) підприємства приходиться 36,19 коп. чистого прибутку. На інших підприємствах значення показника рентабельності активів в 2017 р. становило на ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкреїніанСервісєзКомпані», 3,60 коп. чистого прибутку на одну гривню активів, ПрАТ «КПМГ АУДИТ» значення показника складало 4,78 коп., на кінець 2017 р., на ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу» показник дорівнював 17,66 коп. чистого прибутку на одну гривню активів. На ПрАТ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ УКРАУДИТ» показник характеризувався від'ємним значенням протягом всього досліджуваного періоду, а на кінець 2017 року дорівнював -18,00.

Тенденція зменшення показника рентабельності власного капіталу зосереджено на всіх досліджуваних підприємствах протягом досліджуваного періоду. Так, рентабельність власного капіталу у 2017 р. ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкреїніанСервісєзКомпані» зменшилася на 47,98 пункти, або ж на 88,61% порівняно з 2016 роком, на ПрАТ «КПМГ АУДИТ» показник знизився на 86,33 пункти, або ж на 84,13% порівняно з попереднім роком, на ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик» показник знизився на 17,88 пункти, або ж на 32,28%, на ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу» показник знизився на 58,26 пункти, або ж на 57,96% порівняно з 2016 роком, від'ємне значення показника зафіксовано на ПрАТ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ УКРАУДИТ» та на кінець 2017 р. він становить -19,29, що є негативною тенденцією.

Показник період окупності капіталу є дуже важливим для власників підприємств, оскільки він характеризує період, за який окупиться їх капітал. На досліджуваних підприємствах найбільший період окупності капіталу зосереджений на ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкреїніанСервісєзКомпані» та становить 27,77 р., що свідчить що окупність капіталу займе близько 28 років, на ПрАТ «КПМГ АУДИТ» показник дещо менший та дорівнює 20,90 р., окупність займе близько 21 року, на решті підприємств показник значно менше, адже на ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик»

окупність капіталу складе близько 3-х років (2,76), на ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу» окупність капіталу становить близько 6 років (5,66). На ПрАТ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ УКРАУДИТ» зафіксовано від'ємне значення показника, що є неприйнятним і вказує на зниження фінансової стабільності підприємства.

Стійкість процесу зростання власного капіталу підприємства демонструє показник стійкості економічного зростання. На досліджуваних підприємствах спостерігається тенденція до зменшення коефіцієнту стійкості економічного зростання, зокрема на ПрАТ «Делойтэнд Туш ЮкрейніанСервісезКомпані» на кінець 2017 р. показник знизився на 0,37 пункти, або ж на 85,95%, на ПрАТ «КПМГ АУДИТ» показник зменшився на 24,39 пункти, або ж на 99,60%, на ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик» показник знизився на 0,02 пункти, або ж на 98,65% порівняно з роком раніше. Від'ємні значення показника зосереджено на двох підприємствах, що досліджуються, а саме на ПрАТ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ УКРАУДИТ» та ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу», що становлять на кінець 2017 р. -0,11 та -0,09, що свідчить про негативні зміни діяльності підприємства.

Важливим є оцінка визначених показників фінансової стійкості, ділової активності, рентабельності та ліквідності з позиції динаміки. Проте з позиції фінансового потенціалу необхідним є визначення меж значень вказаних показників, що до зволить вести мову про відповідний позитивний чи негативний рівень фінансового потенціалу аудиторської фірми.

В науковій літературі немає єдності щодо рівнів фінансового потенціалу та граничних значень аналітичних показників, що дозволяють оцінити його складові. Окремі вчені дослідники вказують лише на властивості рівнів фінансового потенціалу без математичного підтвердження. В більшості випадків виділяють такі рівні фінансового потенціалу: високий, середній, низький. Проте сутність зазначених рівні різняться. Зокрема в працях Т.С. Морщенок, О.М. Біляк [2, с. 87-88] та О.Г. Денисюк [1, с.9] пропонуються наступні підходи до рівнів фінансового потенціалу: високий рівень – високі показники рентабельності, фінансовий стан стійкий, існують можливості залучення додаткового капіталу, ділова репутація знаходиться на високому рівні; середній рівень – підприємство отримує прибуток, однак результати його господарської діяльності тісно корелюють із динамікою внутрішнього і зовнішнього середовища функціонування; низький рівень – підприємство фінансово нестабільне, існують загрози його плато-

спроможності, ділова репутація є незадовільною. Вчені В.В. Турчак, С.Д. Чижинська [4] та О. Парацій [3, с. 178] пропонують наступні визначення рівнів фінансового потенціалу підприємств: високий – діяльність підприємства прибуткова, фінансове становище стабільне; середній рівень – діяльність підприємства прибуткова, фінансова стабільність залежить від зміни внутрішнього та зовнішнього середовища; низький рівень – підприємство фінансово нестабільне.

Дослідники, що розвивали аналітичний інструментарій фінансового аналізу суб'єктів господарювання пропонують власні підходи до оцінки показників за їх рівнем: високий, середній та низький. В таблицях 2 та 3 представлено підходи П.А. Фомина [5] та О.І. Дідченко, Є.М. Плаксина відповідно.

Таблиця 2

Градація показників фінансового стану підприємств за Фомин П.А. [4]

Показник	Високий	Середній	Низький
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	> 0,5	0,3–0,5	< 0,3
Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	> 2,0	1,0–2,0	< 1,0
Коефіцієнт термінової ліквідності	> 0,8	0,4–0,8	< 0,4
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	> 0,2	0,1–0,2	< 0,1
Рентабельність усіх активів	> 0,1	0,05–0,1	< 0,05
Рентабельність власного капіталу	> 0,15	0,1–0,15	< 0,1
Ефективність використання активів для виробництва продукції	> 1,6	1,0–1,6	< 1,0
Частка заборгованості в загальній сумі джерел	< 0,5	0,7–0,5	> 0,7
Коефіцієнт забезпечення боргів (заборгованості)	> 0,26	0,1–0,26	< 0,1

У контексті представлених підходів та отриманих нами даних розрахунків за окремими показниками фінансового потенціалу аудиторських фірм України, було здійснено апробацію, результати якої представлено в табл. 4.

Аналізуючи представлені дані можна зробити наступні висновки про рівні фінансового потенціалу аудиторських фірм, виходячи із пропозицій групування значень показників вчених:

– високий рівень коефіцієнта фінансової незалежності в 2017 році притаманний чоти-

рьом підприємствам, а саме ПрАТ «Делойтэнд Туш ЮкрейніанСервісезКомпані», ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик», ПрАТ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ УКРАУДИТ» та ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу», низький рівень спостерігається на ПрАТ «КПМГ АУДИТ»;

– високий рівень коефіцієнта загальної ліквідності (покриття) у 2017 році зафіксовано на чотирьох досліджуваних підприємствах, а саме на ПрАТ «Делойтэнд Туш ЮкрейніанСервісезКомпані», ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик», ПрАТ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ УКРАУДИТ» та ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу», середній рівень притаманний для ПрАТ «КПМГ АУДИТ»;

«Де Візу», середній рівень спостерігається на ПрАТ «КПМГ АУДИТ»;

– високий та середній рівень коефіцієнта термінової ліквідності аналогічний коефіцієнта терміновий ліквідності;

– високий рівень коефіцієнта абсолютної ліквідності у 2017 році притаманний лише для ПрАТ «Делойтэнд Туш ЮкрейніанСервісезКомпані», середній рівень властивий для ПрАТ «КПМГ АУДИТ» та ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу», низький рівень характерний для ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик» та ПрАТ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ УКРАУДИТ»;

– високий рівень показника рентабельності активів у 2017 році зафіксовано на чотирьох досліджуваних підприємствах, а саме на ПрАТ «Делойтэнд Туш ЮкрейніанСервісезКомпані», ПрАТ «КПМГ АУДИТ», ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик» та ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу», низький рівень спостерігається на ПрАТ «КПМГ АУДИТ»;

– високий рівень рентабельності власного капіталу притаманний для ПрАТ «Делойтэнд Туш ЮкрейніанСервісезКомпані» ПрАТ «КПМГ АУДИТ», ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик» та ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу», низький рівень характерний для ПрАТ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ УКРАУДИТ».

Дзюбенко О.М. досліджуючи фінансовий потенціал лісгосподарських підприємств з позиції застосування аналітичних показників фінансового стану запропонував бальну оцінку кожного аналітичного показника, а їх суму ідентифікувати з відповідним рівнем фінансового потенціалу, зокрема: високий, середній, низький, критичний. В той же час автор вказує на можливість умовного рівня фінансового потенціалу. Зокрема, зазначає: «зазначені рівні не є ідеальною ситуацією, за умови розрахунку усіх зазначених показників аналітичної оцінки фінансового потенціалу. За умови збільшення їх кількості в більшу або меншу сторону відповідно, буде змінюватися бальна градація рівня фінансового потенціалу. Проте, така бальна градація не завжди може показати реальний стан фінансового потенціалу лісгосподарського підприємства за визначеними рівнями. Тому, як окремий показник, який знаходиться на критичній межі може в подальшому вплинути на фінансовий потенціал в майбутньому та його різке падіння. Тому, вважаємо за необхідне, виділяти проміжні рівні, а саме: умовно-високий рівень; умовно-середній рівень; умовно-низький рівень; умовно-критичний» [42]. Визначення умовного рівня базується на думці аудитора, за умови, що один з показни-

Таблиця 3

Градація показників фінансового стану підприємств за О.І. Дідченко, Є.М. Плаксіна

Показник	Високий	Середній	Низький
Коефіцієнт фінансової незалежності	>0.5	0.3–0.5	<0.3
Коефіцієнт фінансової залежності	<0.3	0.3–0.5	>0.5
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	>0.1	0.05–0.1	<0.05
Коефіцієнт самофінансування	>1	0.5–1	<0.5
Коефіцієнт загальної ліквідності	>2.0	1.0–2.0	<1.0
Коефіцієнт швидкої ліквідності	>0.8	0.4–0.8	<0.4
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0.2	0.1–0.2	<0.1
Рентабельність сукупних активів	>0.1	0.05–0.1	<0.05
Рентабельність власного капіталу	>0.15	0.1–0.15	<0.1
Ефективність використання активів	>1.6	1.0–1.6	<1.0

– високий рівень коефіцієнта термінової ліквідності на кінець досліджуваного періоду зафіксовано на ПрАТ «Делойтэнд Туш ЮкрейніанСервісезКомпані», ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик», ПрАТ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ УКРАУДИТ», ПрАТ Аудиторська фірма

Оцінка показників фінансового потенціалу аудиторських фірм за його рівнями запропонованими П.А. Фомина [4] та О.І. Дідченко, Є.М. Плаксина [3]

Показник	Період	Ф 1 ¹	Ф 2 ²	Ф 3 ³	Ф 4 ⁴	Ф 5 ⁵
Коефіцієнт фінансової незалежності	2017	0,56	0,28	0,97	0,87	0,77
		Високий	Низький	Високий	Високий	Високий
	2016	0,61	0,31	0,96	1,0	0,68
		Високий	Середній	Високий	Високий	Високий
	2015	0,44	0,11	0,92	0,99	0,60
		Середній	Низький	Високий	Високий	Високий
Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	2017	2,13	1,16	6,87	259,00	3,45
		Високий	Середній	Високий	Високий	Високий
	2016	2,45	1,35	8,88	252	2,73
		Високий	Середній	Високий	Високий	Середній
	2015	1,72	0,93	5,69	99,67	24,67
		Середній	Низький	Високий	Високий	Високий
Коефіцієнт термінової ліквідності	2017	1,89	0,46	6,87	259	3,45
		Високий	Середній	Високий	Високий	Високий
	2016	2,20	1,13	8,88	252	2,73
		Високий	Високий	Високий	Високий	Високий
	2015	1,55	0,68	5,69	99,67	24,67
		Високий	Середній	Високий	Високий	Високий
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	2017	1,19	0,12	0,00	0,00	0,16
		Високий	Середній	Низький	Низький	Середній
	2016	1,77	0,60	2,10	1,00	0,25
		Високий	Високий	Високий	Високий	Високий
	2015	1,31	0,29	1,41	9,67	0,02
		Високий	Високий	Високий	Високий	Низький
Рентабельність активів	2017	1,19	4,78	36,19	-18,00	17,66
		Високий	Високий	Високий	Низький	Високий
	2016	1,77	22,35	52,27	-16,7	48,50
		Високий	Високий	Високий	Низький	Високий
	2015	1,31	13,02	119,44	-8,36	23,39
		Високий	Високий	Високий	Низький	Високий
Рентабельність власного капіталу	2017	27,77	20,9	2,76	-5,55	5,66
		Високий	Високий	Високий	Низький	Високий
	2016	3,48	4,47	1,91	-5,99	2,06
		Високий	Високий	Високий	Низький	Високий
	2015	2,53	7,68	0,84	-11,96	4,28
		Високий	Високий	Високий	Низький	Високий

ків має критичне значення. Авторська розробка щодо градації рівнів аналітичних показників, що характеризують фінансовий потенціал представлено в табл. 5.

За кожним рівнем автор визначив кількість балів від 1 до 4. Нами було апробований такий підхід до досліджуваних аудиторських фірм. В результаті чого отримано наступний результат (табл. 6).

На основі вище представленого можна зробити висновки про рівень фінансового потенціалу аудиторських фірм оцінюючи їх за рейтинговою методикою О.М. Дзюбенка:

– показник власних обігових коштів за рейтинговою оцінкою займає 4 (високий рівень) на ПрАТ «Делойтанд Туш ЮкрейніанСервісезКомпані», ПрАТ «КПМГ АУДИТ» та ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу»,

3(середній рівень) на ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик» та ПрАТ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ УКРАУДИТ»;

– показник коефіцієнта забезпечення оборотних активів власними коштами займає

наступну послідовність за рейтинговою оцінкою 4 (високий рівень) на ПрАТ «Делойтэнд Туш ЮкрейніанСервісезКомпані», ПрАТ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ УКРАУДИТ» та ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу», 3(середній рівень)

Таблиця 5

Запропоновані рівні фінансового потенціалу за О.М. Дзюбенко

Аналітичні показники	Рівні фінансового потенціалу			
	Високий	Середній	Низький	Критичний
Фінансова стійкість				
Власні обігові кошти	≥500	100-500	0-100	≤0
к забезпечення оборотних активів власними коштами	>0,2	0,1-0,2	0-0,1	≤0
Маневреність робочого капіталу	>0,8	0,05-0,01	0-0,05	≤0
Маневреність власних обігових коштів	>2	1-2	0-1	≤0
к забезпечення власними обіговими коштами запасів	>1	0,5-1	0-0,5	≤0
к покриття запасів	>2	1-2	0-1	≤0
к фінансової незалежності (автономії)	0,8	0,5	0,4	<0,4
Ділова активність				
Оборотність активів	>4	<3	<2	<1
Фондовіддача	≥5	≤3	≤1	≤0,5
к оборотності обігових коштів	>8	<6	<4	<3
Період одного обороту обігових коштів	<45	60	90	120
к оборотності запасів (обороту)	>8	5-8	4-5	<4
Період одного обороту запасів (днів)	<45	72-45	90-72	<72
к оборотності дебіторської заборгованості (обороту)	12	8	6	<4
Період погашення дебіторської заборгованості (днів)	30	45	60	90
к оборотності готової продукції	>8	8	5	<4
Період погашення кредиторської заборгованості (днів)	50	40	30	20
к оборотності власного капіталу	10	8	6	4
Період виробничого циклу (днів)	2	5	10	20
Період операційного циклу (днів)	10	15	20	25
Період фінансового циклу (днів)	5	10	15	20
Ліквідність				
к ліквідності поточної (покриття)	2-3	1,5-2	1-1,5	<1
к ліквідності швидкої	>0,8	0,7-0,8	0,5-0,7	<0,5
к ліквідності абсолютної	0,3	0,2	0,15	<0,1
Співвідношення короткострок. дебітор. і кредитор. заборг.	1	0,8	0,6	<0,5
Рентабельність				
Рентабельність капіталу (активів) за чистим прибутком	15-20	10-15	8-10	<8
Рентабельність власного капіталу	>30	30-20	20-10	<10
Рентабельність виробничих фондів	>20	15-10	10-5	<5
Рентабельність продукції за прибутком від операц. діяльності	>12	10-12	8-10	<8
Рентабельність продукції за чистим прибутком	>10	8-10	6-8	<6
Коефіцієнт реінвестування	>80	50	20	≤0
Коефіцієнт стійкості економічного зростання	>30	10-30	10	≤0
Період окупності капіталу, рік	<4	5	6	>8
Період окупності власного капіталу	2	3	4	>5

Рівень фінансового потенціалу аудиторських фірм за рейтинговою оцінкою запропонованою О.М. Дзюбенко

Аналітичні показники	Підприємства / БАЛ (2017 р.)				
	Ф 1 ⁶	Ф 2 ⁷	Ф 3 ⁸	Ф 4 ⁹	Ф 5 ¹⁰
Фінансова стійкість					
Власні обігові кошти	4	4	3	3	4
к забезпечення оборотних активів власними коштами	4	3	2	4	4
Маневреність робочого капіталу	4	4	1	1	1
Маневреність власних обігових коштів	3	2	1	1	2
к забезпечення власними обіговими коштами запасів	4	2	1	1	1
к покриття запасів	4	3	1	1	1
к фінансової незалежності (автономії)	3	1	4	4	3
Ділова активність					
Оборотність активів	2	2	1	0	1
Фондовіддача	4	4	1	1	4
к оборотності обігових коштів	1	1	1	0	1
Період одного обороту обігових коштів	1	1	1	0	1
к оборотності запасів (обороту)	4	3	0	0	0
Період одного обороту запасів (днів)	2	2	0	0	0
к оборотності дебіторської заборгованості	2	3	2	0	0
Період погашення дебіторської заборгованості	2	3	4	0	1
к оборотності готової продукції	0	0	0	0	0
Період погашення кредиторської заборгованості	1	1	1	0	0
к оборотності власного капіталу	1	3	1	0	1
Період виробничого циклу (днів)	1	1	0	0	0
Період операційного циклу (днів)	1	1	1	0	1
Період фінансового циклу (днів)	1	1	1	0	1
Ліквідність					
к ліквідності поточної (покриття)	4	2	4	4	4
к ліквідності швидкої	3	1	4	4	4
к ліквідності абсолютної	3	1	0	0	1
Співвідношення коротк. дебітор. і кредитор. заборг.	4	1	4	4	4
Рентабельність					
Рентабельність капіталу (активів) за чистим прибутком	1	1	4	1	4
Рентабельність власного капіталу	1	2	4	1	3
Рентабельність виробничих фондів	4	3	4	0	4
Рентабельність продукції за прибутком від операц. Д-ті	1	1	0	0	0
Рентабельність продукції за чистим прибутком	1	1	4	0	4
Коефіцієнт реінвестування	1	1	1	1	1
Коефіцієнт стійкості економічного зростання	1	0	1	1	1
Період окупності капіталу, рік	1	1	4	1	1
Період окупності власного капіталу	1	1	3	0	2

на ПрАТ «КПМГ АУДИТ», 2(низький рівень) на ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик»;

– маневреність робочого капіталу займає наступну послідовність за рейтинговою оцінкою: 4 (високий рівень) притаманний для ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкрейніанСервісєзКомпані» та ПрАТ «КПМГ АУДИТ», (1) критичний рівень для ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик», ПрАТ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ УКРАУДИТ» та ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу»;

– показник маневреність власних обігових коштів розміщений за рейтинговою оцінкою наступним чином: 3(середній рівень) характерний для ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкрейніанСервісєзКомпані», 2(низький рівень) властивий для ПрАТ «КПМГ АУДИТ» та ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу», 1(критичний рівень) характерний для ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик» та ПрАТ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ УКРАУДИТ»;

– коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів на досліджуваних підприємствах за рейтинговою оцінкою розміщений наступним чином: 4(високий рівень) притаманний ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкрейніанСервісєзКомпані», 2(низький рівень) для ПрАТ «КПМГ АУДИТ», (1) критичний рівень для ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик», ПрАТ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ УКРАУДИТ» та ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу».

– високий рівень (4) за рейтинговою оцінкою коефіцієнта покриття запасів властивий для ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкрейніанСервісєзКомпані», 3(середній рівень) характерний ПрАТ «КПМГ АУДИТ», (1) критичний рівень для ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик», ПрАТ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ УКРАУДИТ» та ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу»;

– коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) розміщений за рейтинговою оцінкою в наступній послідовності: 4(високий рівень) спостерігається на ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик» та ПрАТ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ УКРАУДИТ», 3(середній рівень) зафіксовано на ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкрейніанСервісєзКомпані» та ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу», 1(критичний рівень) зосереджено на ПрАТ «КПМГ АУДИТ»;

– показник оборотність активів за рейтинговою оцінкою на досліджуваних підприємствах розміщений за наступною шкалою: (2) низький рівень зосереджений на ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкрейніанСервісєзКомпані» та ПрАТ «КПМГ АУДИТ», 1(критичний рівень) спостерігається на ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик» та ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу»;

– показник фондовіддачі за рейтинговою оцінкою зображе-

ний наступним чином: 4(високий рівень) спостерігається на ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкрейніанСервісєзКомпані», ПрАТ «КПМГ АУДИТ» та ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу», 1(критичний рівень) характерний для ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик» та ПрАТ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ УКРАУДИТ»;

– показнику оборотності обігових коштів та періоду оборотності обігових коштів для всіх досліджуваних підприємств притаманна рейтингова оцінка 1(критичний рівень);

– коефіцієнту оборотності запасів (обороту) характерні наступні рейтингові оцінки: 4(високий рівень) спостерігається на ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкрейніанСервісєзКомпані» та 3(середній рівень) на ПрАТ «КПМГ АУДИТ»;

– для показника період одного обороту запасів (днів) характерна рейтингова оцінка 2(низький рівень), що зафіксована на ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкрейніанСервісєзКомпані» та ПрАТ «КПМГ АУДИТ»;

– коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості займає наступну послідовність за рейтинговою оцінкою: 3(середній рівень) зосереджений на ПрАТ «КПМГ АУДИТ», 2(низький рівень) спостерігається на ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкрейніанСервісєзКомпані» та ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик»;

– показник період погашення дебіторської заборгованості з рейтинговою оцінкою 4 (високий рівень) спостерігається на ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик», 3(середній рівень) на ПрАТ «КПМГ АУДИТ», 2(низький рівень) на ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкрейніанСервісєзКомпані», 1(критичний рівень) на ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу»;

– для показника період погашення кредиторської заборгованості властива наступна рейтингова оцінка: 1(критичний рівень) зосереджено на ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкрейніанСервісєзКомпані», ПрАТ «КПМГ АУДИТ» та ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик»;

– коефіцієнт оборотності власного капіталу за рейтинговою оцінкою розміщений таким чином на досліджуваних підприємствах: 3(середній рівень) притаманний ПрАТ «КПМГ АУДИТ», 1(критичний рівень) властивий ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкрейніанСервісєзКомпані» та ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик»;

– показник період виробничого циклу (днів) за рейтинговою оцінкою 1 (критичний рівень) притаманний для ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкрейніанСервісєзКомпані» та ПрАТ «КПМГ АУДИТ»;

– показник коефіцієнт ліквідності поточної (покриття) капіталу за рейтинговою оцінкою розміщений таким чином на досліджуваних підприємствах 4(високий рівень) характерний для ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкрейніанСервісезКомпані», ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик» та ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу», 2(низький рівень) властивий для ПрАТ «КПМГ АУДИТ»;

– для коефіцієнта ліквідності швидкої власних рейтингів оцінка 4(високий рівень) на ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик», ПрАТ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ УКРАУДИТ», ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу», 3(середній рівень) на ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкрейніанСервісезКомпані», 1(критичний рівень) на ПрАТ «КПМГ АУДИТ»;

– для коефіцієнта ліквідності абсолютної характерна наступна рейтингова оцінка: 3(середній рівень) на ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкрейніанСервісез Компані», 1(критичний рівень) ПрАТ «КПМГ АУДИТ» та ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу»;

– показник співвідношення короткострокової дебіторської і кредиторської заборгованості на досліджуваних підприємствах має наступну рейтингову оцінку: 4(високий рівень) ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкрейніанСервісезКомпані», ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик», ПрАТ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ УКРАУДИТ» та ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу», 1(критичний рівень) на ПрАТ «КПМГ АУДИТ»;

– показник рентабельність капіталу (активів) за чистим прибутком має наступну рейтингову оцінку: 4(високий рівень) на ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик» та ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу», 1(критичний рівень) на ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкрейніанСервісезКомпані», ПрАТ «КПМГ АУДИТ» та ПрАТ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ УКРАУДИТ»;

– рентабельність власного капіталу вказує на наступну послідовність рейтингової оцінки на ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик» спостерігається оцінка 4(високий рівень), на ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу» 3(середній рівень), на ПрАТ «КПМГ АУДИТ» 2(низький рівень) та 1(критичний рівень на ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкрейніанСервісезКомпані» та ПрАТ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ УКРАУДИТ»;

– для показника рентабельність виробничих фондів властиві наступні рейтингові оцінки на ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкрейніанСервісезКомпані», ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик» та ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу» високий рівень за шкалою 4, на ПрАТ «КПМГ АУДИТ» середній рівень за шкалою 3;

– для показника рентабельність продукції за чистим прибутком притаманна наступна

послідовність рейтингової оцінки: 4(високий рівень) для

ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик» та ПрАТ Аудиторська фірма «Де Візу», 1(критичний рівень) для ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкрейніанСервісезКомпані» та ПрАТ «КПМГ АУДИТ»;

– для показника коефіцієнт реінвестування та коефіцієнт стійкості економічного зростання характерна рейтингова оцінка 1(критичний рівень) для всіх досліджуваних підприємств;

– для показника період окупності капіталу притаманні наступні рейтингові оцінки на досліджуваних підприємствах, а саме на ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик» 4(високий рівень), для решти підприємств властива оцінка 1(критичний рівень);

– для показника період окупності власного капіталу характерні рейтингові оцінки: на ПрАТ «Аудиторська фірма «Аналітик» оцінка 3(середній рівень), на ПрАТ «Делойтєнд Туш ЮкрейніанСервісезКомпані» та ПрАТ «КПМГ АУДИТ» 1(критичний рівень).

На основі вище представленого пропонуємо механізм аналітичної оцінки фінансового потенціалу аудиторських фірм визначати за наступними етапами (рис. 1).

Таким чином, нами визначені та оцінені методичні підходи до економічного аналізу фінансового потенціалу аудиторських фірм. Зокрема нами обґрунтовано сукупність аналітичних показників, які дозволяють оцінити фінансовий потенціал аудиторських фірм. Вивчено особливості застосування зазначених показників в контексті їх градації за рівнем фінансового потенціалу. Апробовано підходи вчених до такої градації на прикладі досліджуваних аудиторських фірм. В результаті встановлено рівні фінансового потенціалу аудиторських фірм за різними підходами. Так, в залежності від ораної методології градації показників фінансового потенціалу формується інтегрований показник фінансового потенціалу аудиторських фірм.

Висновки. На основі проведеного дослідження нами обґрунтовано методичні положення економічного аналізу фінансового потенціалу аудиторських фірм. Зокрема запропоновано порядок аналітичної оцінки фінансового потенціалу аудиторських фірм, який включає наступні етапи: визначення завдань, вибір аналітичних процедур, визначення критичного значення показників, обрання методології оцінки показників за рівнями, визначення інформаційного забезпечення, застосування аналітичних процедур, формування аналітичної записки. В результаті формується інформаційний ресурс для внутрішніх та зовнішніх зацікав-

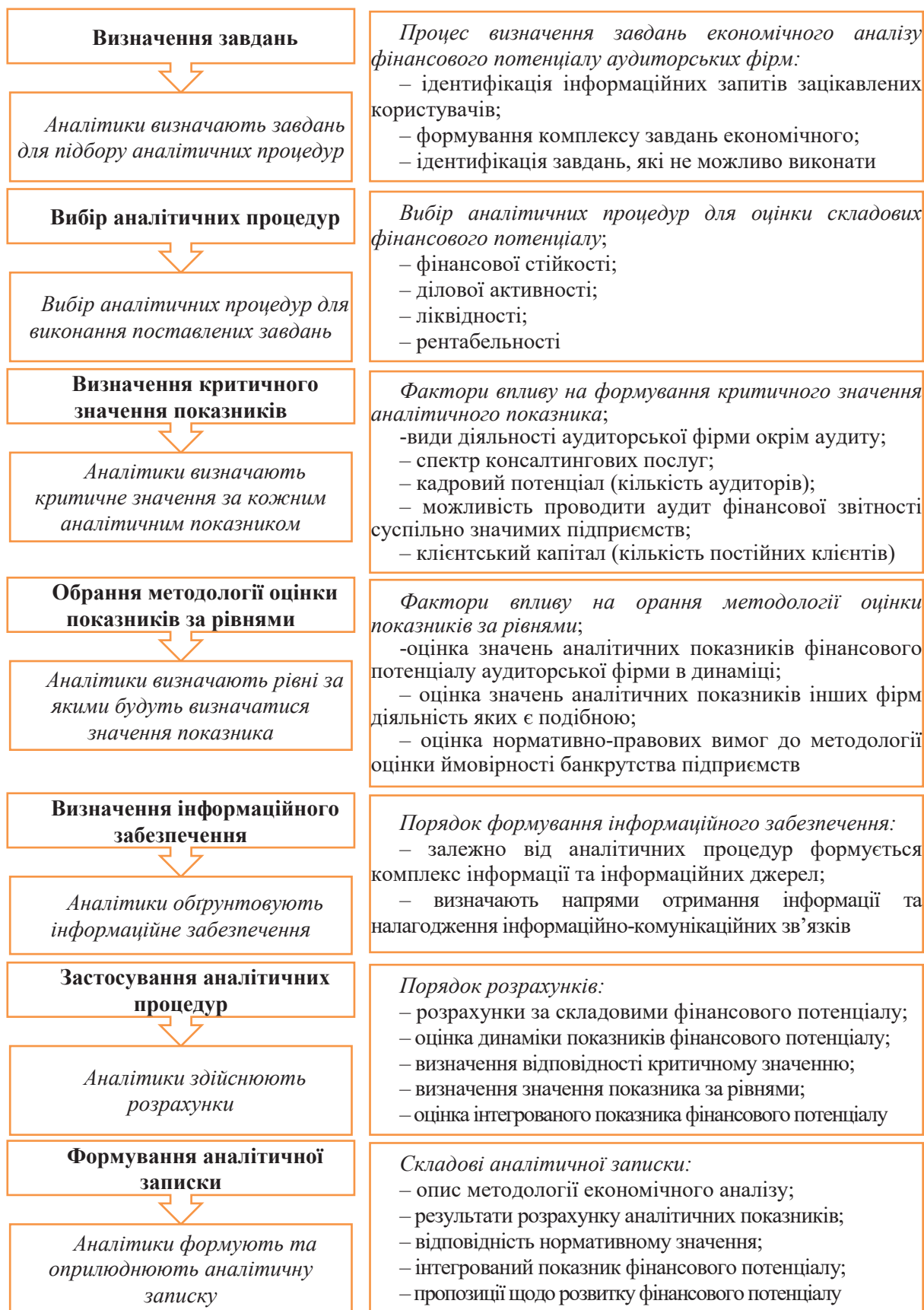

Рис. 1. Етапи аналітичної оцінки фінансового потенціалу аудиторських фірм

лених сторін у вигляді аналітичної записки, що включає: опис методології економічного аналізу; результати розрахунку аналітичних показників; відповідність нормативному значення; інтегрований показник фінансового потенціалу; пропозиції щодо розвитку фінансового потенціалу. Застосування такого підходу дозволить підвищити якість інформації, якою користуються зацікавлені сторони для прийняття рішень в контексті свого інтересу (майновий (фінансовий), суспільний та змішаний).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дзюбенко О.М. Економічний аналіз фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств: дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук спец. 08.00.09. Житомир, 2017. 283 с.

2. Организация производства и обслуживания на предприятиях общественного питания: учебник для технол. фак. торг. вузов / И.Г. Бережной, В.Н. Маргелов, Г.А. Петров, В.И. Семенов, М.И. Беляев. [2-е изд. перераб. и доп]. М.: Экономика, 1980. 296 с.

3. Парацій О. Аналіз фінансового потенціалу підприємства. Наукові записки. 2005. Вип. 14. С. 178-181.

4. Хрупович С. Теоретичні підходи до складу та класифікації ресурсів виробництва. Галицький економічний вісник. 2012. №2(35). С.110-114

5. Шешукова Т.Г. Береснева А.В. Проблемы независимости современного аудита: философский аспект. Международный бухгалтерский учет. 2015. №19(361). С. 38-45.

6. Яцишин Н. Методика аналізу фінансового стану підприємства // Економічний аналіз. 2012 рік. Випуск 10. Частина 4., с. 439-445.